

LOON NAAR WERKEN

Afgestudeerd? Op zoek naar een job? Waar verdient u het meest? ... Antwoord op deze vragen en nog veel meer vindt u in bijgevoegd dossier.

Iedereen die op zoek is naar een job wil wel weten welke sectoren het best betalen, welke stad of streek de hoogste lonen uitkeert, welke de tewerkstellingskansen zijn met een bepaald diploma, ...

In deze publicatie onderzoeken we een aantal factoren die het loonverschil kunnen verklaren. Het gaat hier zowel om individuele kenmerken als om factoren die verband houden met het bedrijf waarvoor men werkt.

Volgende conclusies springen in het oog:

- Sector van tewerkstelling: **petrochemie betaalt best**
- Opleidingsniveau van de loontrekkende: **opleiding loont**
- Grootte van de tewerkstellende onderneming: **grote bedrijven betalen best**
- Leeftijd van de werknemer en het aantal jaren dienst binnen de onderneming: **ervaring wordt gewaardeerd**
- Uitgeoefend beroep: **bedrijfsleider verdient dubbel van gemiddelde werknemer**
- Plaats van tewerkstelling: **Brussel boven**

Opmerking: Indien er in de publicatie sprake is van het loon, dan gaat het steeds om het bruto maandloon. Bovendien is de studie beperkt tot de voltijds tewerkgestelde loontrekkenden werkzaam in ondernemingen met minstens tien werknemers en actief in de privé-sector. Belangrijke sectoren, zoals het onderwijs, de gezondheidszorg en de publieke administraties worden niet opgenomen. De referentieperiode van de gegevens is oktober 2005.

1. Economische activiteit: hoogste lonen in petrochemie, laagste in horeca

Dat de sector waar men werkt een grote impact heeft op het uitbetaalde loon is al langer gekend. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de tien sectoren waar de gemiddelde lonen het hoogst en het laagst liggen.

De hoogste lonen worden uitbetaald in de petrochemische nijverheid. Het maandloon ligt er 55 % hoger dan dit van de modale Belgische loontrekkende. Andere sectoren waar het financieel interessant werken is, zijn de nutsbedrijven (44 % boven het nationaal gemiddelde), de luchtvaart (33 %), de financiële instellingen (33 %) en de chemische nijverheid (31 %).

De laagste lonen worden uitbetaald in de horeca en de hotels. Een loontrekkende verdient er 32 % minder dan het nationaal gemiddelde. Ook in de detailhandel, zoals supermarkten en boetieks, liggen de bruto maandlonen onder de € 2.000. Voorts blijkt het vanuit financieel perspectief minder interessant werken in de houtindustrie, de meubelnijverheid en de vervaardiging van kleding en textiel.

Best betalende sectoren	Gemiddeld bruto maandloon	Percentage boven het nationaal gemiddelde
1 Petrochemische nijverheid	4.192	55,09%
2 Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	3.886	43,76%
3 Luchtvaart	3.605	33,38%
4 Financiële instellingen, exclusief het verzekeringswezen en pensioenfondsen	3.585	32,64%
5 Chemische nijverheid	3.530	30,58%
6 Ondersteunende activiteiten i.v.m. financiële instellingen en het verzekeringswezen	3.505	29,66%
7 Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	3.314	22,63%
8 Vervoer over water	3.287	21,61%
9 Verzekeringswezen en pensioenfondsen	3.267	20,85%
10 Speur- en ontwikkelingswerk	3.263	20,71%
Minst betalende sectoren	Gemiddeld bruto maandloon	Percentage onder het nationaal gemiddelde
1 Hotels, restaurants en drankgelegenheden	1.831	32,26%
2 Detailhandel	1.990	26,38%
3 Houtindustrie	2.114	21,80%
4 Vervaardiging van meubelen; overige industrie	2.133	21,07%
5 Vervaardiging van kleding en bontnijverheid	2.181	19,32%
6 Textielnijverheid	2.181	19,29%
7 Vervoer ter land	2.189	19,02%
8 Recyclagesector	2.283	15,53%
9 Vervaardiging van producten van metaal	2.358	12,76%
10 Verkoop, onderhoud en reparatie van motorvoertuigen	2.379	11,97%
Gemiddelde alle sectoren	2.703	

In de volgende paragrafen zal worden overlopen welke kenmerken het personeel van de best en de slechts betalende sectoren heeft. Er zal worden gefocust op het geslacht, het opleidingsniveau en de uitgeoefende beroepen.

Aangezien de gemiddelde lonen bij mannen hoger liggen dan bij vrouwen, zou men kunnen onderstellen dat mannen oververtegenwoordigd zijn in de goed betaalde sectoren en vrouwen in de slecht betaalde sectoren. Uit de cijfers blijkt echter een eerder zwak en geenszins eenduidig verband waar te nemen. Dit komt duidelijk tot uiting in de tien best en minst betalende sectoren.

In drie van de tien best betalende sectoren stellen we vast dat mannen, in vergelijking met het nationaal gemiddelde, oververtegenwoordigd zijn. Bij de minst betalende sectoren geldt deze oververtegenwoordiging voor zes sectoren. Wel stellen we hier een aantal extremen vast. Zo blijkt slechts een vierde van de werknemers actief in de vervaardiging van kleding en bont, van het mannelijk geslacht te zijn. In de detailhandel zijn de beide geslachten gelijk verdeeld.

Best betalende sectoren	Procentueel aantal mannen	Procentueel aantal loontrekkenden met een diploma hoger onderwijs	Procentueel aantal bedienden
1 Petrochemische nijverheid	81,33%	52,57%	75,84%
2 Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	77,86%	47,11%	77,89%
3 Luchtvaart	66,43%	53,48%	96,19%
4 Financiële instellingen, exclusief het verzekeringswezen en pensioenfondsen	66,93%	68,41%	99,57%
5 Chemische nijverheid	77,75%	39,07%	58,03%
6 Ondersteunende activiteiten i.v.m. financiële instellingen en het verzekeringswezen	56,11%	68,98%	98,93%
7 Vervaardiging van audio-, video- en telecommunicatieapparatuur	72,58%	49,30%	61,01%
8 Vervoer over water	69,04%	53,20%	87,99%
9 Verzekeringswezen en pensioenfondsen	54,51%	63,61%	99,01%
10 Speur- en ontwikkelingswerk	59,04%	85,41%	98,61%
Minst betalende sectoren	Procentueel aantal mannen	Procentueel aantal loontrekkenden met een diploma hoger onderwijs	Procentueel aantal bedienden
1 Hotels, restaurants en drankgelegenheden	56,51%	12,52%	74,89%
2 Detailhandel	50,08%	12,29%	71,77%
3 Houtindustrie	91,05%	9,95%	20,95%
4 Vervaardiging van meubelen; overige industrie	76,51%	14,26%	22,58%
5 Vervaardiging van kleding en bontnijverheid	24,88%	23,94%	42,81%
6 Textielnijverheid	61,06%	11,66%	16,20%
7 Vervoer ter land	91,38%	6,23%	13,81%
8 Recyclagesector	81,82%	10,63%	20,02%
9 Vervaardiging van producten van metaal	90,32%	13,30%	23,03%
10 Verkoop, onderhoud en reparatie van motorvoertuigen	85,65%	19,01%	47,59%
Gemiddelde alle sectoren	75,23%	30,08%	54,44%

Er is een duidelijk verband waar te nemen tussen het gemiddelde opleidingsniveau in een sector en de hoogte van de uitbetaalde lonen. De voorlaatste kolom van bovenstaande tabel geeft per sector het procentueel aandeel weer van loontrekkenden die in het bezit zijn van een diploma van het tertiair onderwijs. Het kan hier dus zowel gaan om een diploma van het hoger-, als van het universitair onderwijs. Het nationaal gemiddelde ligt er op 30,08 %. Met andere woorden, bijna één op drie loontrekkenden in de privé-sector bezit een diploma van het tertiair onderwijs.

In al de tien best betalende sectoren ligt het aandeel van de hooggeschoolden hoger dan het nationaal gemiddelde. In zeven sectoren bezit zelfs een meerderheid van de loontrekkenden een diploma hoger onderwijs. Een totaal ander beeld is waar te nemen bij de tien sectoren waar gemiddeld de laagste lonen worden uitbetaald. In deze sectoren zijn de hooggeschoolden sterk ondervertegenwoordigd.

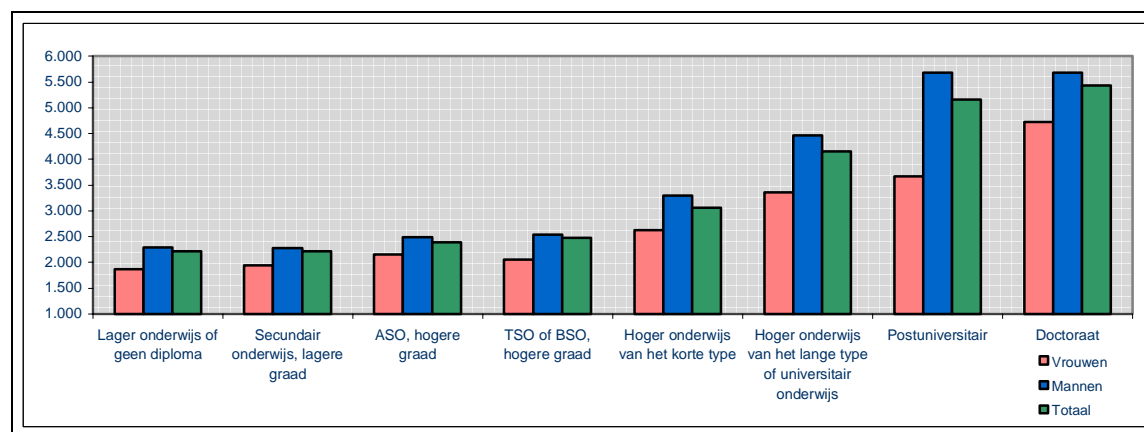
De laatste kolom tenslotte geeft het procentueel aandeel van de bedienden per sector weer. Ook hier stelt men vast dat in de goed betalende sectoren, de bedienden oververtegenwoordigd zijn. Soms bedraagt het aantal arbeiders er zelfs minder dan vijf procent. Bij de minst betalende sectoren zijn, op twee sectoren na, de bedienden steeds duidelijk ondervertegenwoordigd.

2. Opleidingsniveau: investering in onderwijs rendeert

In een kenniseconomie verleent het bezit van een diploma een goede uitgangspositie bij het vinden van werk. Een diploma is voor de werkgever een bewijs dat de werknemer bepaalde vaardigheden en competenties bezit die voor de onderneming belangrijk zijn en dus gevaloriseerd mogen worden. Algemeen kan gesteld worden dat de omvang van het loon recht evenredig is met het scholingsniveau.

De onderstaande figuur illustreert grafisch de gemiddelde lonen per opleidingsniveau. Loontrekkenden zonder diploma, met een diploma van het lager onderwijs of van het secundair onderwijs lagere graad, verdienen 82 % van het nationaal gemiddeld uitbetaald loon, dat € 2.703 bedraagt. Werknemers met een diploma van het secundair onderwijs hogere graad verdienen, afhankelijk van de studierichting, iets meer (TSO en BSO) of minder (ASO) dan 90 % van dit nationaal gemiddelde.

Wie in het bezit is van een diploma van het tertiair onderwijs, verdient gemiddeld meer dan € 2.703. Voor houders van een diploma van het hoger onderwijs van het korte type ligt het loon 13 % hoger dan het gemiddelde. Dit stijgt tot 54 % voor universitaire. Werknemers die een doctoraat op proefschrift hebben afgewerkt, verdienen maandelijks het meest. Hun loon bedraagt het dubbel van het nationaal gemiddelde.

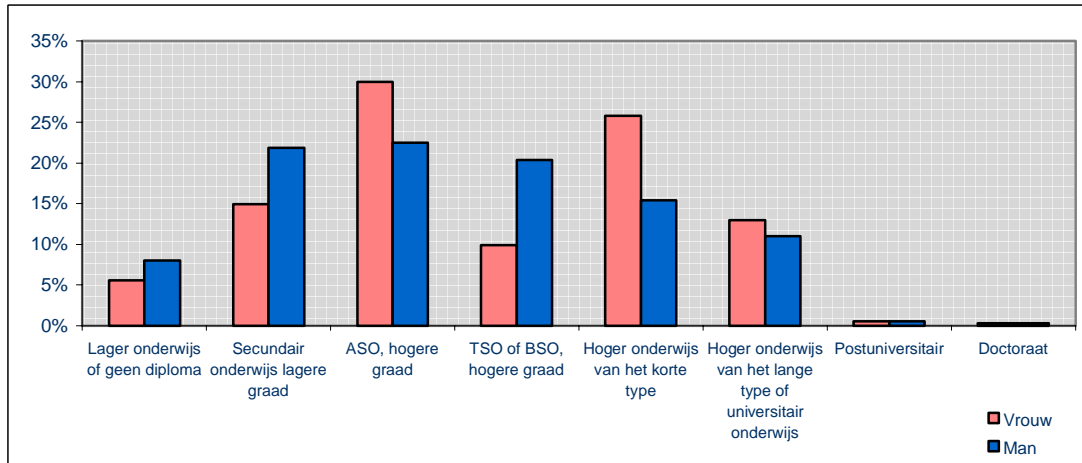

Figuur 1: Gemiddeld bruto maandloon per opleidingsniveau en naar geslacht

Het bezitten van een diploma van het tertiair onderwijs biedt bijgevolg zowel voor vrouwen als voor mannen een uitzicht op een goed loon. Het is bijgevolg interessant te bestuderen hoe vrouwen en mannen verdeeld zijn over de verschillende opleidingsniveaus. De onderstaande figuur toont terzake een aantal interessante verschillen en gelijkenissen:

- Het procentueel aandeel van de mannelijke loontrekkenden met ten hoogste een diploma van het secundair onderwijs lagere graad is met 30 % beduidend hoger dan bij de vrouwen, waar dit aandeel 21 % bedraagt.

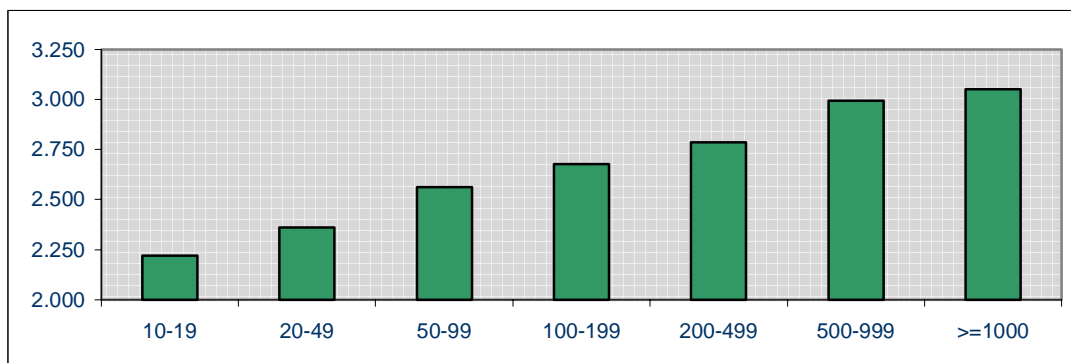
- Vrouwen kiezen beduidend vaker voor het algemeen secundair onderwijs, terwijl bij mannen een technische- of beroepsoriënterende opleiding een vaak gekozen alternatief vormt.
- Procentueel meer vrouwelijke loontrekkenden zijn in het bezit van een diploma van het tertiair onderwijs.

Figuur 2: Verhouding man/vrouw naar opleidingsniveau

3. Grootteklasse van de onderneming: grote bedrijven betalen best

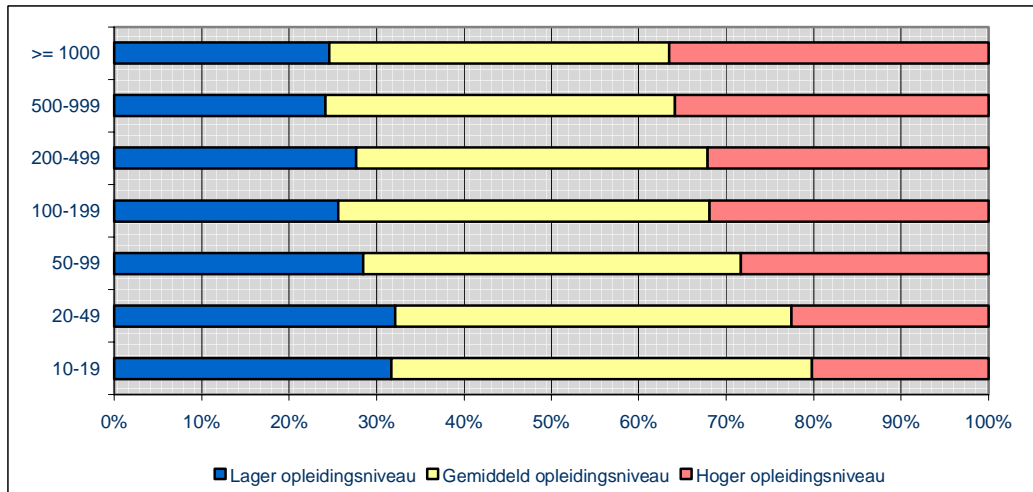
Ook de grootte van de onderneming waarin men is tewerkgesteld heeft een impact op het uitbetaalde loon. De onderstaande grafiek toont dat er een positief verband bestaat tussen het aantal werknemers dat een onderneming telt en het gemiddelde loon dat het bedrijf uitbetaalt. Algemeen kan men stellen dat in bedrijven met minder dan 200 werknemers men een loon ontvangt dat lager ligt dan het nationaal gemiddelde. Zo ligt in bedrijven met meer als 1.000 loontrekkenden het gemiddeld uitbetaalde loon 37 % hoger dan in bedrijven met 10 tot en met 19 werknemers.

Figuur 3: Gemiddelde bruto maandlonen op basis van ondernemingsgrootte

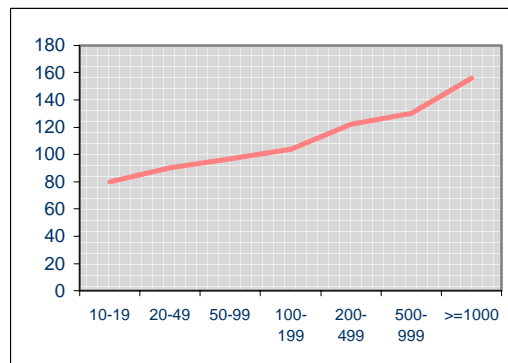
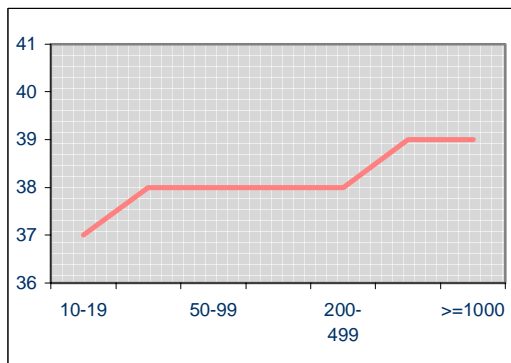
Welke elementen kunnen dit verschil in loon op basis van de grootteklasse verklaren? Reeds eerder werd het verband tussen het loon en het opleidingsniveau aangehaald. Vandaar dat in onderstaande grafiek voor iedere grootteklasse de verdeling op basis van het opleidingsniveau wordt gemaakt.

Loontrekkenden met een lager of gemiddeld opleidingsniveau zijn oververtegenwoordigd in kleinere ondernemingen. Vooral in bedrijven met minder dan 50 werknemers valt het kleine aandeel van loontrekkenden met een hoger opleidingsniveau op. Daartegenover staat dat een derde van de werknemers maximaal over een diploma van het lager secundair onderwijs beschikken.

Figuur 4: Verdeling opleidingsniveau naar grootteklasse van onderneming

Wat eveneens opvalt, is het positieve verband tussen het aantal werknemers in een bedrijf en de gemiddelde leeftijd en anciënniteit binnen de onderneming. De jongste en minst ervaren diensten zijn terug te vinden in bedrijven van 10 tot en met 19 werknemers. De gemiddelde leeftijd bedraagt er 37 jaar en de werknemers hebben er een anciënniteit van gemiddeld 80 maanden. Bij bedrijven met minstens 1000 loontrekkenden bedraagt de gemiddelde leeftijd 39 jaar en de anciënniteit bedraagt er met 156 maanden bijna het dubbele van het aantal maanden dienst bij kleinere bedrijven.

Figuren 5 en 6: Gemiddelde leeftijd en anciënniteit binnen de onderneming (in maanden) van de loontrekkenden op basis van ondernemingsgrootte

4. Leeftijd en anciënniteit binnen de onderneming: ervaring brengt op

In vele sectoren is er een koppeling tussen het loonbarema en de leeftijd. Dit betekent dat een jongere werknemer, die hetzelfde werk verricht dan een oudere collega, minder verdient voor hetzelfde werk. Loonafspraken op basis van de leeftijd doven wel stilaan uit, aangezien de EU discriminatie op basis van de leeftijd verbiedt.

De opzet is dat differentiatie in de bezoldiging gebeurt op basis van productiviteitsverschillen tussen de werknemers. Anciënniteit blijft bijgevolg wel een aanvaardbaar argument om verschillende lonen uit te betalen. Een werknemer die beschikt over nuttige ervaring kan immers een taak vaak efficiënter uitvoeren.

4.1. Leeftijd

Zowel bij vrouwen als bij mannen stellen we een positief verloop tussen leeftijd en het gemiddelde bruto maandloon vast. De evolutie tussen de beide geslachten is echter verschillend.

In de leeftijdscategorie tot en met 19-jarigen bedraagt de gender loonkloof 20 %. Vervolgens kent de curve een sterk dalend verloop tot en met de leeftijdsklasse 25 tot 30-jarigen, waar met 6,15 % het minimum wordt bereikt. Nadien neemt de loonkloof weer toe, om bij de leeftijdscategorie 60-jaar en ouder meer dan 33 % te bedragen. De gunstige impact van leeftijd op de bezoldiging speelt dus sterker bij mannen dan bij vrouwen.

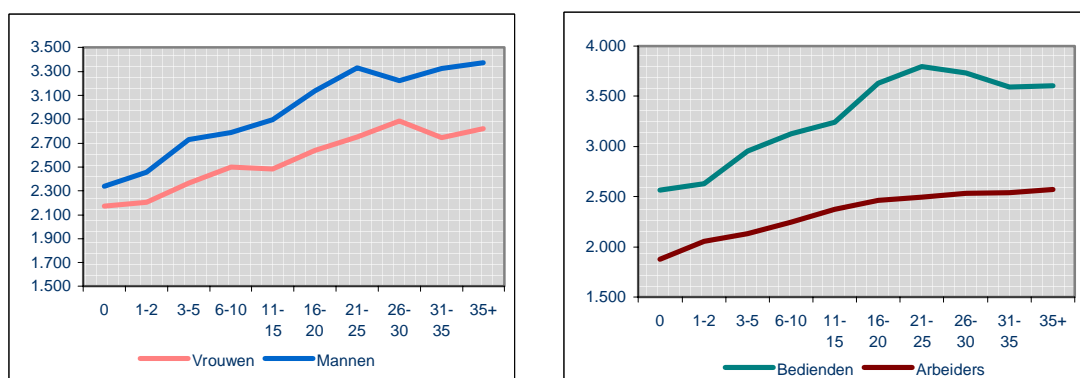

Figuren 7 en 8: Gemiddeld bruto maandloon voor vrouwen en mannen en genderloonkloof naar leeftijdsklasse

4.2. Anciënniteit

Zowel bij mannen als bij vrouwen is er een positief verband tussen het gemiddelde loon en het aantal maanden dat men in dienst is binnen het bedrijf. Toch is er geen eenduidige trend over de verschillende anciënniteitsklassen waar te nemen.

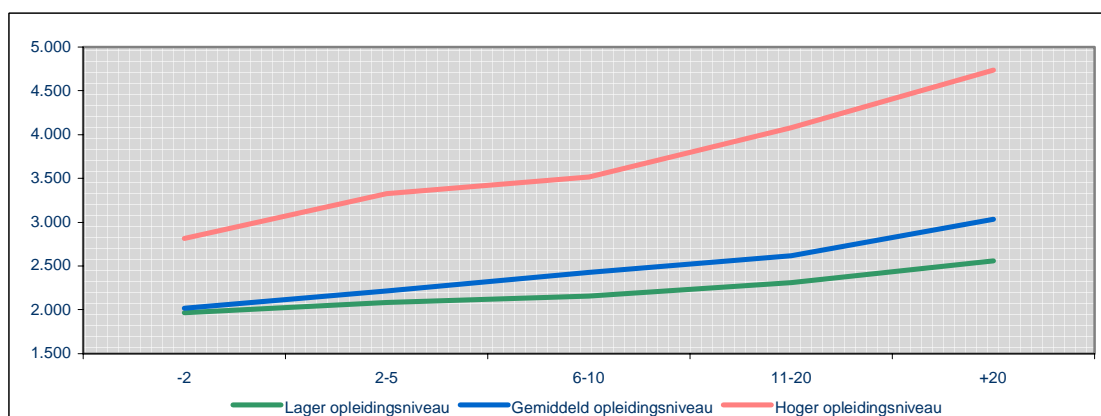
Er is wel een duidelijk verschil vast te stellen tussen arbeiders en bedienden. Bij bedienden speelt het aantal jaren dienst binnen de onderneming een belangrijkere rol. Het verschil in het gemiddelde loon tussen arbeiders en bedienden met maximaal twee jaar anciënniteit binnen de onderneming bedraagt € 507. Naarmate het aantal dienstjaren toeneemt, vergroot de loonkloof tussen arbeiders en bedienden substantieel. Vanaf 16 jaar anciënniteit bedraagt de kloof meer dan € 1.000.

Figuren 9 en 10: Gemiddeld bruto maandloon voor enerzijds vrouwen en mannen en anderzijds arbeiders en bedienden naar anciënniteit binnen de onderneming

Er is eveneens een positief verband waar te nemen tussen de impact van anciënniteit en het hoogst behaalde diploma. Hoe langer men verder studeert, hoe groter de impact van een aantal jaren ervaring op de bezoldiging zal zijn. Bij loontrekkenden met een laag scholingsniveau bedraagt het loonverschil tussen werknemers met veel ervaring en zonder ervaring 31 %. Bij werknemers met een gemiddeld scholingsniveau bedraagt deze kloof al 51 %, om te stijgen tot 68 % bij mensen met een hoog scholingsniveau. Concreet verdienen

hoger opgeleiden met meer dan 20 jaar ervaring binnen het bedrijf 63 % meer dan hun hoog opgeleide collega's met minder dan twee jaar anciënniteit.

Figuur 11: Gemiddeld bruto maandloon per opleidingsniveau naar anciënniteitsklasse (in jaren)

5. Beroepen: bedrijfsleider verdient dubbel zoveel als gemiddelde werknemer

Loonverschillen worden in grote mate verklaard doordat loontrekkenden verschillende functies uitoefenen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de vijf best en slechtst betalende beroepen.

Best betalende beroepen				
	Gemiddeld bruto maandloon	Mannen	Anciënniteit (in maanden)	Leeftijd
Bedrijfsleiders	5.391	84,06%	139	44
Directeurs en beheerders van kleine ondernemingen	4.659	77,50%	139	44
Juristen, account managers, consultants en economen	3.819	63,95%	102	38
Specialisten in de fysische, wiskundige en technische wetenschappen	3.749	86,34%	105	38
Specialisten in de medische en biowetenschappen	3.591	44,53%	78	37
Slechtst betalende beroepen				
	Gemiddeld bruto maandloon	Mannen	Anciënniteit (in maanden)	Leeftijd
Ongeschoold dienstverlenend en verkoops personeel	1.906	56,51%	81	38
Ambachtslieden in de voedingsnijverheid, de houtbewerking en de textielsector	1.997	72,56%	114	38
Dienstverlenend en veiligheidspersoneel	2.067	68,83%	84	36
Modellen, verkopers en demonstrateurs	2.106	50,99%	94	37
Receptionisten, kassiers en loketbedienden	2.144	41,64%	146	38
Gemiddeld	2.703	75,23%	117	38

Bedrijfsleiders van grote en middelgrote ondernemingen krijgen met een gemiddeld maandloon van € 5.391 het hoogste loon uitbetaald, gevolgd door de directeurs en beheerders van kleine ondernemingen. Hiermee verdienen ze dubbel zoveel als een gemiddelde Belgische loontrekkende. Specialisten in de humane wetenschappen, zoals account managers, consultants, economen en juristen zien maandelijks gemiddeld € 3.819 op hun bankrekening verschijnen. De vierde best betalende functies zijn de specialisten in de fysische, wiskundige en technische wetenschappen. Hiertoe kunnen ondermeer informatici, architecten en ingenieurs gerekend worden. Specialisten in de medische en biowetenschappen sluiten de top vijf af.

De functie waarvoor gemiddeld de laagste lonen worden uitbetaald zijn het ongeschoold dienstverlenend en verkoopspersoneel. Zij verdienen maandelijks € 1.906. Dit is ongeveer 70 % van het nationaal gemiddeld maandloon. Voorbeelden van dit beroep zijn schoonmakers, vuilnisophalers en dienstboden. Ook ambachtslieden in de voedingsnijverheid, de houtbewerking en de textielsector verdienen op maandbasis gemiddeld minder dan € 2.000. Andere beroepen die minder goed betalen, zijn dienstverlenend en verkoopspersoneel, modellen, verkopers en demonstrateurs, alsook receptionisten, kassiers en loketbedienden.

De derde kolom van bovenstaande tabel geeft het procentueel aandeel van mannelijke loontrekkenden per beroep weer. Wat opvalt, is dat bij de vijf slechtst betaalde beroepen vrouwen oververtegenwoordigd zijn. Voor de functie receptionisten, kassiers en loketbedienden zijn de vrouwen zelfs in de meerderheid. Bij de best betalende beroepen is er geen eenduidige trend waar te nemen. Wel kan gesteld worden dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in de bedrijfsleiding. De sterke oververtegenwoordiging van mannen in de exact wetenschappelijke richting kan dan weer verklaard worden door de beperkte uitstroom van vrouwen in deze studierichtingen.

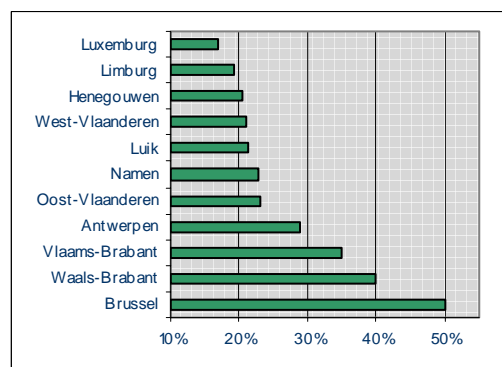
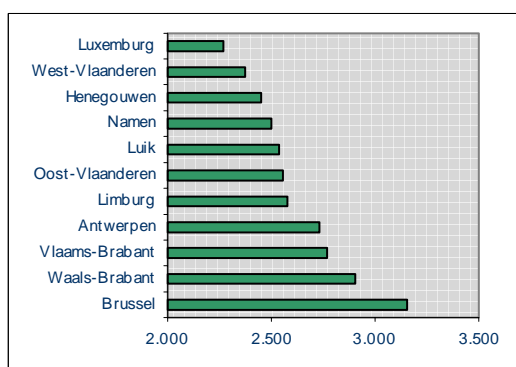
De vierde en de vijfde kolom geven respectievelijk de gemiddelde anciënniteit binnen de onderneming en de leeftijd van de loontrekkenden weer. Twee bevindingen zijn hier interessant te vermelden:

1. Bedrijfsleiders en beheerders hebben een relatief lange staat van dienst binnen de onderneming en ook hun gemiddelde leeftijd ligt vrij hoog.
2. Bij de minder betalende functies valt de relatief lage anciënniteit op.

6. Plaats van tewerkstelling: Brussel boven

Een laatste factor die wordt besproken en die een invloed heeft op het gemiddelde loon is de plaats van tewerkstelling. Tussen de verschillende Belgische provincies en Brussel zijn er immers duidelijke verschillen in het gemiddelde maandloon vast te stellen.

De hoogste gemiddelde maandlonen worden uitbetaald door vestigingen actief in Brussel. Ook in de provincies Waals- en Vlaams-Brabant, alsook in Antwerpen, liggen de lonen boven het nationaal gemiddelde. De laagste gemiddelde lonen worden uitbetaald in West-Vlaanderen en Luxemburg.

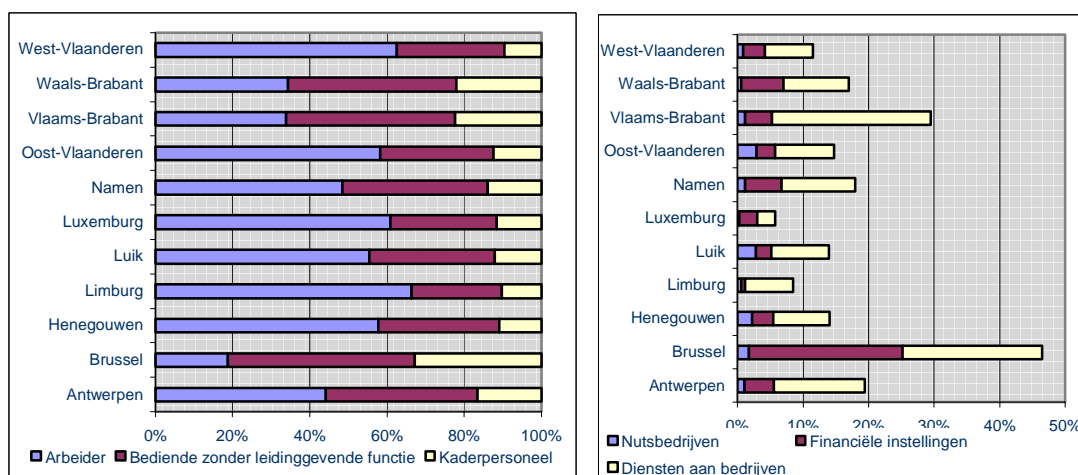
Figuren 12 en 13: Gemiddeld bruto maandloon en het percentage loontrekkenden met een diploma van het tertiair onderwijs voor de Belgische provincies en Brussel

Zoals al eerder werd aangetoond, is het gemiddelde opleidingsniveau een goede waardemeter voor het gemiddelde loon. Figuur 13 geeft het procentueel aandeel van de loontrekkenden weer dat over een diploma van het tertiair onderwijs beschikt. Van de in Brussel tewerkgestelde loontrekkenden bezit de helft over een diploma van het hoger onderwijs.

Wat betreft het uitgeoefende beroep zijn er eveneens verschillen waar te nemen. In Brussel zijn arbeiders duidelijk ondervertegenwoordigd, met slechts 20 % van alle loontrekkenden.

Daarenboven telt Brussel heel wat kaderpersoneel, het geen de best betaalde beroepen zijn. In de provincies waar de gemiddelde lonen relatief hoog liggen, stellen we hetzelfde vast als in Brussel, alleen minder uitgesproken.

In de provincies waar gemiddeld de laagste lonen worden uitbetaald, is er een grote aanwezigheid van arbeiders en een beperkt aantal kaderleden waar te nemen. In West-Vlaanderen heeft 63 % van de loontrekkenden een arbeidersstatuut, terwijl deze provincie met 10 % ook het kleinste aandeel kaderleden telt.

Figuren 14 en 15: Verhouding arbeiders, bedienden en kaderpersoneel en het procentueel aantal loontrekkenden in de drie best betalende sectoren voor de Belgische provincies en Brussel

Indien men alle loontrekkenden in Brussel verdeelt over negen algemene deelsectoren, dan blijkt dat 46 % werkzaam is in één van de drie best betalende sectoren. Vooral de financiële sector is in Brussel sterk vertegenwoordigd. Hiertegenover staat Luxemburg waar amper 5,7 % van de loontrekkenden werkzaam is in één van deze drie sectoren.

Bijkomende inlichtingen

Voor meer inlichtingen kan u terecht bij de Dienst communicatie (tel 02/548.65.76 of tel 02/548.65.71).

Bronvermelding

FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie.